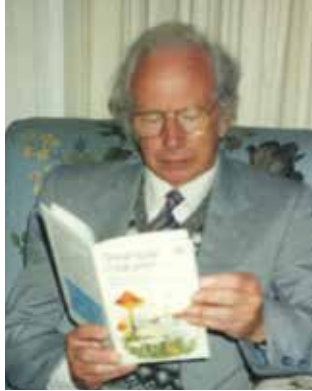

Till minne

OLLE JONSSON
1913–2006

Olle Jonsson var född i Kristinehamn och förblev sin födelsestad trogen hela sitt liv. Efter realexamen började han som 15-åring att arbeta inom sin fars företag, Irisdals Handelsträdgård, som han senare övertog. Firman hade också en blomsteraffär, Irisdals Blomsterhandel, som senast låg på Kungsgatan, innan den upphörde i slutet av 1970-talet.

Olle Jonsson var, som tidigare nämnts, en av de åtta unga män som den 18 mars 1934 bildade Sällskapet för Naturskydd i den lilla stugan Uggelbo vid Spjutbäcksälven. I och med Olles bortgång har den siste av grundarna gått ur tiden. Han var föreningens förste kassör. När Sällskapet beslutade att utge en jubileumsskrift med anledning av föreningens tioåriga tillvaro ingick Olle i redaktionskommittén.

Främst har Olle gjort sig känd som skalbaggs- och fågelexpert. Han var en av Värmlands främsta entomologer. Det var lektor Einar Wirén på Lundsbergs skola som fick honom att på allvar intressera sig för skalbaggar. En del av sina fynd har Olle publicerat i Entomologisk Tidskrift. I den av Sällskapets jubileumsskrifter som utkom 1966 redogjorde Olle för de intressantaste fynden i uppsatsen ”Skalbaggar i sydöstra delen av Värmland”. Hans skalbaggsamling består av ca 12 000 exemplar! I den ingår även skalbaggar tagna i Skåne och på Öland. På Länsstyrelsen Värmland planerar man att i Artportalen lägga in fynddata rörande de i samlingen befintliga exemplaren.

Av stor betydelse för Olle var att han redan som ung kom i kontakt med

en annan yngling med samma stora naturintresse som Olle, nämligen Evert Nyqvist. De höll till en början ofta till vid Rökärrsgårderna, där de hade två orrkojor. Sedan kom också Sannavassen in i bilden, där det på den tiden fanns en starrad med vass utanför. Djur betade på strandängen, och särskilt vid lågvatten bildades dybankar, som lockade till sig snäppor av olika slag. Området blev så småningom kommunens soptipp!

Olle var en av de fågelkännare på lokalplanet som jag som tonåring såg upp till. Så småningom fick vi en hel del med varandra att göra. 1963 inrättades en rapportkommitté för östra Värmland, som skulle granska fynd av sällsynta fågelarter. Vi var båda med i kommittén från början. Olle anförtroddes den ansvarsfulla uppgiften som rapportmottagare. Han hade ända till slutet kvar sitt intresse för insekter och fåglar och var vid sin bortgång fortfarande medlem i såväl Sveriges Entomologiska Förening som Wermlands Ornitologiska Förening. Styrelsen för Sällskapet för Naturskydd utsåg honom i mars 2006 till hedersledamot i föreningen.

I samband med arbetet på Sällskapets sjunde jubileumsskrift besökte jag hösten 2005 vid två tillfällen Olle i hans hem på Skäringsbolsvägen, då jag spelade in våra samtal på band. Jag ser med glädje tillbaka på dessa besök, då vi inte bara avhandlade skalbaggar och fåglar utan då Olle även berättade om sin skolgång på läroverket. Det visade sig att han kunde mer än sin biologilärare om både fåglar och fjärilar. En gång kom han ihop sig med honom. Denne påstod nämligen att jordugglan inte hade några öröntofsar. Olle hävdade motsatsen, eftersom hon visar dem när hon är upprörd över någonting. Vid ett annat tillfälle påstod samme lärare att påfågelöga inte fanns i Kristinehamnstrakten. Olle tog då helt sonika med sig ett exemplar ur sin samling och visade honom det. Resultatet blev att Olle fick betyget sänkt från AB till Ba. På realskrivningen fick han ett ämne som hette ”Fågellivet i min hembygd”, så nu blev magistern tvungen att höja betyget till AB!

Olle hade också mycket att berätta om ”Nyberg på Fallskära” och ”Siberökungen”. Särskilt den förstnämnde var han väl bekant med. Det visade sig att Olle till och med gjort en akvarell föreställande Nybergs bungalow, som finns med i föregående jubileumsskrift. Jag fascinerades av dessa hans berättelser från flydda tider, men också av hans humor och berättarglädje. Imponerande var att de latinska namnen på skalbaggar inte vållade några som helst problem.

Efter dessa intervjuer blev det till en tradition att jag efter mina veckovisa inventeringar vid Ölmeviken ringde upp Olle och delgav honom mina intressantaste iakttagelser. Vi kunde då konstatera vilka stora förändringar som ägt

rum i fågelvärlden under Olles långa levnad. Först 1934 iakttogs exempelvis i dag allmänna arter som skrattnås och grönfink för första gången i trakten. Å andra sidan häckade i Olles ungdom pilgrimsfalken både på Stormossen och i skärgården. Nu finns arten inte längre kvar där. Vidare förekom trädlärkan lite här och var, och kornknarren var vanlig på åkrarna.

Så – för mig helt oväntat, fanns Olle inte längre bland oss. Det var så mycket som jag skulle ha velat tala med Olle om. Särskilt grämer det mig att jag inte hann be honom att berätta vilka dialektala namn på fåglar i trakten som han kände till. Och tänk, om jag hösten 2005 hade vetat att jag tio år senare skulle skriva en artikel om föreningens grundare. Vad skulle Olle inte ha kunnat berätta för mig om dessa pionjärer.

Ulf T Carlsson

OLA ARHEIMER
1938–2013

På eftermiddagen den 15 september 2013 satt jag vid Seby läge på sydöstra Öland och tittade på sträckande sjöfåglar. Telefonen ringde. Det var min fru som meddelade att hon fått det tråkiga beskedet att vännen Ola Arheimer gått bort efter en längre tids sjukdom.

Det blev en eftermiddag och kväll då många tankar vandrade runt i mitt huvud. Jag funderade tillbaka på saker vi gjort tillsammans, inte minst det mångåriga arbetet med skötselplanen för Varnumsvikens inre delar. Efter det

att planen antagits av kommunfullmäktige, såg Ola till att medel avsattes för skötseln av området. Hans engagemang var stort för att området skulle skötas enligt den antagna planen. Vi jobbade också tillsammans när kommunen tog fram en vindkraftsplan, där Ola med stort intresse följde mitt inventeringsarbete med kartläggning av sträckande fåglar. Hade jag några funderingar och frågeställningar, kunde jag alltid kontakta Ola. Han hjälpte alltid till! Han fungerade i många stycken som en mentor för mig.

Ola och hans familj kom från Lund till Kristinehamn hösten 1968, då han tillträdde en tjänst som adjunkt på Södermalmsskolan. Under 1980-talet och fram till skolans kommunalisering arbetade han på Länskolnämnden i Karlstad. 1992 började han sin tjänst som lektor i biologi på Brogårdsgymnasiet, där han var kvar till sin pensionering.

Utöver sin gärning som lärare sysslade Ola också med många andra saker. 1976 blev han doktor i ekologi på rödvingetrastens häckningsbiologi i subalpin ängsbjörkskog vid Ammarnäs i Lappland. Han tillbringade under många år somrarna i Ammarnäs, där han lade grunden till sin doktorsavhandling.

Ola var även aktiv som politiker sedan slutet av 1960-talet. Han var socialdemokrat och representerade partiet under flera perioder i kommunfullmäktige. Det blev 15 år som ledamot i miljö- och byggnadsnämnden, varav nio år som ordförande. Ola var sedan borta från politiken några år, men kom åter 1998 som vänsterpartist och hade då uppdrag i kommunfullmäktige, miljö- och byggnadsnämnden, Kristinehamns Energi AB och handikapprådet.

Under sin tid som aktiv politiker utträttade han väldigt mycket positivt för naturvården. Han bidrog på ett förtjänstfullt sätt till framtagandet av naturvårdsinventeringen, skötselplanen för kommunens tätortsnära skogar, upphävande av industrimarken söder om Gustafsvik, omvandling av nyckelbiotoper i skogen till biotopskyddsområden, Varnans bäckdal, skötselplanen för Varnumsvikens inre delar, tillkomsten av naturreservatet Inre Kilsviken m.m.

Under åren 1977–1983 var han ordförande i Sällskapet för Naturskydd. Med Ola som ordförande kom föreningen att få en breddad verksamhet. Området miljövård fick en mer framträdande position. Föreningen blev också mer anlitad av kommunen för inventeringar av olika slag. Han var också ordförande i Naturskyddsföreningens länsavdelning i fem år. Två stora frågor som Ola lade ner mycket arbete på i länsavdelningen, var flygplatsfrågan i Karlstad och tillkomsten av garnisonens övningsfält i Kristinehamn.

Ola var aldrig rädd att engagera sig eller ta debatten i natur- och miljöfrågor. När han yttrade sig, var det sakkunskapen som talade. Han var alltid

mycket påläst och visste vad han talade om. Dessa kunskaper bidrog till att han kunde ”omvända” andra, som var av en annan åsikt från början.

Hans stora och kunniga engagemang uppskattades av många och han fick också mottaga en del utmärkelser för sitt arbete. 1989 fick han Kristinehamns kommuns första miljöstipendium. Samma år tilldelades han ett svenskt-norskt miljöpris. Detta delades ut i Morokulien av utrikesministrarna Sten Andersson och Torwald Stoltenberg.

1994 fick han åter Kristinehamns kommuns miljöstipendium. Detta år tillsammans med sin miljötekniska grupp i N2 på Brogårdsgymnasiet. Ola sade till mig vid något tillfälle att han uppskattade detta pris särskilt mycket. Han lyfte gärna fram sina elever och var också väldigt omtyckt som lärare.

Ola var inte bara kunnig och respekterad i frågor som rörde miljön. Han stod också på barrikaderna när nedläggningen av akutsjukhuset i Kristinehamn var aktuell. Där krävde han en fullständig miljökonsekvensutredning innan något beslut togs.

I september 2013 tystnade en aktad röst i miljöfrågor i Kristinehamn. En röst med stor kunskap och pondus. En röst som många lyssnade till och respekterade. Jag och många andra minns Ola med stor glädje och saknar hans inlägg i miljödebatten.

Ola, du finns bland fåglarna; jag vet att rödvingetrastarna och blåhakarna sjunger extra vackert för dig.

Lars-Peter Jansson